
ХРОНІКА

**Альбертина Бучинська, Оксана Цільмак, Тетяна Дворжак,
Катерина Бурбан**

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Грушевського, 4, Львів, Україна, 79005
mineralogy.museum@lnu.edu.ua*

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ ДО 170-РІЧЧЯ СТВОРЕННЯ МІНЕРАЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ У ЛЬВІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Мінералогічний музей у Львівському університеті створено у 1852–1853 рр. на базі мінералогічних колекцій кабінету природничої історії. Цей кабінет діяв з 1784 р. під керівництвом проф. Б. Аке, якого нині вважають першим геологом університету. Організатором мінералогічного музею був проф. Г. Лобажевський, і 1853 р. музей став першою структурною одиницею геологічного профілю у Львівському університеті. У 1864 р. відкрито кафедру мінералогії, з якою тісно пов'язана подальша історія музею. Її першим завідувачем і керівником музею став проф. Ф. Циркель – засновник мікроскопічного методу в мінералогії і петрографії, який домогся асигнування на придбання нових музейних колекцій. Пізніше музеєм і кафедрою мінералогії завідували Г. Шмідт (1868–1870), Ф. Крайтц (1870–1886), Ю. Медвецький (1887–1898), Е. Дуніковський (1899–1925), Ю. Токарський (1933–1939), К. Смуліковський (1939–1944). Завдяки старанням цих дослідників мінералогічний музей працював, розвивався і поповнювався.

Новий етап розвитку Мінералогічного музею Львівського університету розпочався 1944 р., і пов'язаний він з іменем Євгена Лазаренка, який тоді очолив кафедру мінералогії, а 1945 р. організував геологічний факультет, став його першим деканом, а пізніше – проректором і ректором (1951–1963) університету. Під керівництвом Є. Лазаренка колекція Мінералогічного музею значно поповнилася. Євген Костянтинович організував експедиційні виїзди в різні регіони (Урал, Забайкалля, Волинь, Карпати, Поділля та ін.) для збирання кам'яного матеріалу, а також обміни колекціями з музеями Чехословаччини, Канади, Китаю й інших країн. Він усіляко заохочував співробітників факультету і геологів-виробничників передавати (дарувати) музеєві цікаві взірці. І донині джерелами поповнення колекційного матеріалу є персональні зібрання науковців університету і працівників інших організацій геологічної галузі, передавання в дар цікавих і рідкісних взірців музеєві від любителів-колекціонерів, обмін зразками з іншими мінералогічними музеями світу.

Нині Мінералогічний музей імені академіка Євгена Лазаренка охоплює площу 330 м². У 88 експозиційних вітринах і шафах розміщено понад 14 тис. експонатів зі всіх

континентів світу, у тім числі Антарктиди. Колекції музею використовують викладачі факультету в освітньому процесі, співробітники музею проводять у ньому численні екскурсії для різних верств населення. Мінералогічний музей входить до переліку громадських музеїв Львова і є популярним місцем для туристів.

Пленарне засідання у Дзеркальній залі.

Тому цілком логічно, що до 170-річчя з часу заснування Мінералогічний музей і геологічний факультет ЛНУ імені Івана Франка оголосили про проведення у грудні 2023 р. міжнародної науково-практичної конференції “Геологічні музеї та колекції: їх роль в науці, освіті та туризмі”. Тематика конференції охоплювала такі напрями: досвід

роботи геологічних музеїв; наукові дослідження на базі геологічних музеїв і колекцій; використання геологічних колекцій в освіті, музейна педагогіка; геологічні музеї, колекції та виставки як об'єкти геотуризму; історія колекцій та музеїв геологічного спрямування; дослідження історії видобутку й використання корисних копалин, археомінералогія.

Секційне засідання на геологічному факультеті.

Актуальність конференції підтверджує великий список учасників (96 осіб!), серед яких представники закладів вищої і середньої освіти, наукових установ, профільних музеїв, виробничих і громадських організацій з усієї України: Івано-Франківська, Чернівців, Кривого Рогу, Харкова, Сум, Одеси, з Волині й Житомирщини, із Києва та Львова. Взяли участь і колеги з інших країн – Іспанії, Польщі, Литви. Масовості учасників сприяв популярний нині формат проведення конференції – можливість очної та заочної участі (у тім числі онлайн-доповіді чи просто онлайн-під'єднання), постерна сесія.

Приємно, що до проведення конференції долучились й інші музеї ЛНУ імені Івана Франка. Це музеї геологічного факультету – Рудних формацій та Палеонтологічний, які стали офіційними партнерами конференції, Археологічний музей історичного факультету і Музей історії ЛНУ.

Урочисте відкриття конференції й перше пленарне засідання відбулися 6 грудня 2023 р. у Дзеркальній залі університету. З привітанням до учасників звернувся проректор з наукової роботи ЛНУ, академік НАН України, проф. Р. Гладишевський: “Приємно, що сьогоднішня конференція викликала широке зацікавлення, адже музеї – це підґрунтя для науки та освіти, а також джерело пізнання й естетичного задоволення. З розвитком сучасних технологій роль музеїв в освітньо-науковому процесі набирає все більшої ваги, а науковці знаходять у музейних фондах нові матеріали для подальших досліджень. Водночас і самі музеї стають все більш інтерактивними і навчальними. До

того ж тепер, у часи війни, працівники українських музеїв, ризикуючи життям, рятують безцінні колекції і мистецькі шедеври від варварства ворога”. Роман Євгенович вручив подяки ректора університету працівникам геологічного факультету, які зробили вагомий внесок у розвиток Мінералогічного музею. Учасників конференції привітали також депутатка Львівської обласної ради, завідувачка кафедри екології ЛНУ ім. Івана Франка З. Мамчур, в.о. декана геологічного факультету С. Ціхонь, завідувачка кафедри мінералогії, петрографії і геохімії імені професора Ореста Матковського І. Побережська.

Під час пленарного засідання були виголошені доповіді про історію, сьогодення і плани на майбутнє трьох музеїв геологічного факультету – Мінералогічного імені академіка Євгена Лазаренка (завідувачка А. Бучинська), Палеонтологічного (Я. Тузьяк) та Музею рудних формацій (Л. Сливко).

Геотуристична екскурсія учасників конференції на Дрогобицький солеварний завод.

Того ж дня учасники конференції мали змогу відвідати музеї, розташовані в головному корпусі університету. Зокрема, у Музеї історії Львівського університету гостей зустрічав його завідувач Ю. Гудима, а в Археологічному музеї історичного факультету – завідувач Я. Погоральський.

Надалі конференція відбувалася вже на геологічному факультеті. Заслухано й обговорено доповіді В. Яковлевої (ДУ “Музей коштовного і декоративного каміння”, Хорошів), К. Деревської (НУ “Кієво-Могилянська академія”), В. Гриценка (Національний науково-природничий музей НАН України, Київ), Ю. Зінька (ЛНУ Івана Франка), Г. Кравчук, В. Янко (Одеський національний університет імені І. І. Мечнікова), А. Побережського (Інститут геології і геохімії горючих копалин НАН України, Львів), А. Куц (Криворізький національний університет), В. Огара (ННІ “Інститут геології” Київського національного університету імені Тараса Шевченка), Б. Ридуша (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича), М. Рагуліної (Державний природознавчий музей НАН України, Львів), О. Крохмалю, М. Ковальчука, О. Ремезової, Т. Охолоїної, С. Стадніченко (Інститут геологічних наук НАН України, Київ), В. Казакова (Криворізький державний педагогічний університет), С. Спасьонової (Сумський державний педагогічний університет), Н. Романової (Денишівський ліцей імені Володимира Бондарчука), І. Скриль (Харківська обласна станція юних туристів). Закордонним досвідом ведення роботи геологічних музеїв поділилися Є. Рудніскайте (Геологічний музей Вільнюського університету), О. Деміна, А. Алексієне та інші представники Вільнюського природничого дослідницького центру, П. Вольневич (Музей Землі Познанського університету), П. Боровец (Музей скам’янілих дерев, Седліска), К. Квятковська з колегами (Музей Землі НАН Польщі, Варшава), Г. Лівенцева (GEO3BCN, Барселона). Усі доповіді викликали велике зацікавлення й супроводжувалися жвавим обговоренням.

До конференції видано збірник матеріалів, у якому опубліковано 63 повідомлення. У них висвітлено сучасний стан, проблеми та можливості розвитку геологічних музеїв в Україні та Європі. Матеріали конференції можуть бути цікаві як для фахівців, так і для широкого загалу.

Восьмого грудня відбулася екскурсія-мандрівка до давнього “соляного” міста Дрогобича, яку організував ще один партнер конференції – геотуристична спільнота Geoattractions/Геоатракції. Учасники екскурсії відвідали найстаріше промислове виробництво України – Дрогобицький солеварний завод, де гостей приймала технолог підприємства О. Бунда (до речі, випускниця нашого факультету).

Конференція “Геологічні музеї та колекції: їх роль в науці, освіті та туризмі” – це великий крок у напрямі розширення професійних і, сподіваємось, дружніх стосунків між представниками світової спільноти геологічних музеїв, можливість розвитку, налагодження нових партнерських зв’язків у справі популяризації геологічних знань, поповнення колекцій та експозицій, збереження й вивчення експонатів, геологічних об’єктів та вдосконалення методів роботи. Це перший подібний захід, та ми плануємо проводити такі конференції що два роки. Так ми зможемо спілкуватися, обмінюватись ідеями, задумами та досвідом їхнього втілення.